

En berättelse om att hitta hem

Konstnären Anders Åberg, som avled den 23 januari i år, var inte bara Manna-minne och Nord-ingrå.

Spåren efter honom är tydliga också i Sundsvall och Timrå. Ur skulpturer och måleri stiger den svenska landsbygden fram, framför allt Norrland, dess miljö och livsvillkor. Följ med på en liten konstresa till Åberg i våra trakter.

SUNDSVALL "Man måste tänka på hur folk sitter vid borden. Tänka sig att man själv sitter där och har världens utsikt. Man ska känna att även om jag är på det här stora sjukhuset så är det inte långt hem".

Så beskrev Anders Åberg sitt mest kända och sedda konstverk i Sundsvallstrakten: utsmyckningen "Livet är inte bara dragspel", som täcker hela långväggen i Sundsvalls sjukhuscafé.

Orden kommer från boken "Anders Åberg" av Gudrun Lindahl, och författaren tillägger att här har han "in-gripit i rummets arkitektur på ett sätt som få utsmyckare vågar". Det har han sannoligen. Han listade ut sätt att involvera dörarna och göra allt till ett verk, en miljö. Och han tog plats - byggde till och med en riktig förstuvist där man kan sitta och fika, en kontrast mot den urbana kafeteriamiljön.

Här vecklas Sundsvalls och Norrlandskustens förlutna ut för våra ögon. Havet, båtarna, skogsbruket, industrin, dragspelet och hölen, den röda stugan. Texter som "Herregu när vi drog timmer från Finland"; musiken av Dylan och Peps, Jularbo och Grönstedt; allt är en berättelse om Norrland. Han skulpterar i trä - vad kan vara mer norrländskt? Och längst upp i hörnet ska det byggas en stormarknad, minsann.

Själv var Anders Åberg ur-stockholmare som hittade hem - till landet. Han blev landsbygdens man med hela sin varsel. I Håggvik i Nordingrå byggde han och hans fru Barbro friluftsmuseet Mannaminne som en berättelse om hela världen.

Anders Åberg hemma på Mannaminne. Han avled den 23 januari i år, 72 år gammal. FOTO: KATARINA ÖSTHOLM

Där finns konsthall, museer för teknik, jordbruk och fiske, en ungersk bondgård, en norsk stavkyrka.

"Ett galet, omöjligt projekt, skapat mitt ute i ingenstans" skriver Gregor Flakierski i minnestexten över konstnären; "ett minnesmärke över den tid från vilken vi kommer, och som ställer frågor om vart vi är på väg".

De frågorna ställer Anders Åberg i Sundsvall och Timrå också. I sin stora utsmyckning av entrén till Timrå kommunhus ger han oss trähusen, Norrlandskäpet, båtarna, och bebyggelsen och byn som vilar på pappersvalsar; industrin som föresättning för livet. Men han kan slå sig loss i enbart nutid också. Som i "Spapshjälmen" ut- anför hockeysarenan i Timrå, på uppdrag av kommunen och före kommunalrådet Kenneth Westberg. Eller flygplanet på Arlanda, ett av hans mer kända konstverk ute i riket.

Anders Åberg blickade ju utanför Norrland också, ut i världen. 1973 var han en av tre konstnärer i en stor utställning på Sundsvalls museum, "Rapporter från 1:a, 2:a och 3:e världen." Där visade han tredimensionella miljöer/skulpturer från bland annat den brasilian-

ska favelan, förortsmiljöer i Tensta, en källfarnes hus i USA och tyska gästarbetar-bostäder.

I slutet av 1970-talet oed-nade Sundsvalls museum och han själv en minnesut-ställning över hans pappa Pelle Åberg. Sonen skapade här miljöer bland annat från pappans ateljé i Nordingrå och Klarakvarteren i Stockholm. Utställningen visades också i konsthallen i Härnösand. 1989 höll Sundsvalls museum en stor utställning där Anders Åberg tog sig an indianernas kultur.

Anders Åberg var en riks-konstnär. Han finns repre-senterad på Nationalmuse-um i Stockholm och Göte-borgs konstmuseum. Han har smycket Solna cen-trums tunnelbanestation, Skogshögskolan i Umeå - där han också hyllar dragspelarna som tonsatt de norrländska byggena - och terminal 4 på Arlanda flyg-plats.

Men först och främst var han en röst i landsbygds-de-batten. I sin utsmyckning av en vägg i Sticksjö skola i Sundsvall lyfter han åter fram det norrländska, och i de små skulpturer Sundsvalls museum har kvar av honom - som den lilla båten Fram och "Porträtt av en nu riven kyrka på norra Alnön", en modell från 1972 av Betesdakyrkan på Alnön - är det porträtt han gör, av föremål värda att hyllas. Tillsammans med Mats Jonsson gjorde han en ut-ställning i Stockholm 2016 om en av vår tids stora frå-gor: polariseringen mellan stad och landsbygd.

Hans motiv må vara glada, robusta, nostalgiska och gärna en smula idylliska. Men de har också en kritisk udd. De säger något om vad vi har förlorat av det som verkligen är vårt hem. Och som vi kan förlora ännu mycket mer av om vi inte ser upp.

Susanne Holmlund

Anders Åbergs utsmyckning av kafeterian i Sundsvalls sjukhus är

en hel liten värld - det Norrland som vi kommer ifrån och någonstans vill tillbaka till. FOTO: SUSANNE HOLMLUND

Att Timrå vilar på industrin och pappersbruket har Anders Åberg fångat bokstavligt genom att lägga husen ovanpå pappersvalsar. FOTO: SUSANNE HOLMLUND

Ett Åbergkonstverk som alla sportälskare känner igen - hjälmen utanför hockeysarenan i Timrå. FOTO: ANDREAS LIDÉN

Del av Anders Åbergs utsmyckning av entrén till kommunhuset i Timrå. FOTO: SUSANNE HOLMLUND

"Porträtt av en nu riven kyrka på norra Alnön" visas just nu i Sundsvalls museums utställning "Drömmen om staden". FOTO: SUSANNE HOLMLUND

Anders Åbergs utsmyckning av Sticksjö skola. FOTO: SUNDSVALLS KOMMUN

Henri Matisse's "Odalisque couchée aux magnolias". FOTO: AP

Claude Monets "Nymphes au fleur". FOTO: AP

Pablo Picassos "Flicka med blomsterkorg". FOTO: AP

Nya rekord för Monet och Matisse

KONST Århundradets konstförsäljning i New York gör ingen besviken. Efter den första auktionsdagen har verk av Monet, Matisse och Picasso sålts för miljardbelopp.

Det är det amerikanska miljardparet David och Peggy Rockefellerers dödsbo som autouioneras ut av Christies i New York.

Matisse's "Odalisque couchée aux magnolias" från 1923 gick under klubban för 706 miljoner kronor, vilket är omkring 300 miljoner kronor mer än det tidigare rekordet för ett Matisse- verk.

Matisse's franska landsman Claude Monets "Nymphes au fleur", en av hans berömda näckrosmålningar, såldes för 741 miljoner kronor vilket också är rekord.

Allra dyrast på tisdagens auktion blev dock Pablo Picassos "Flicka med blomsterkorg" från 1905 med en prislapp på strax över en miljard kronor. (TT-AFP)

Rockefellerauktionen

De 1600 objekten ingår i en rekordstor privat konstsamling som har tillhört miljardären David Rockefeller och hans fru Peggy. Auktionen väntas bli den mest inkomstbringande genom tiderna - baserad på föremål från endast en ägare. Pengarna som tavlor inbringat ska gå till välgörenhet.